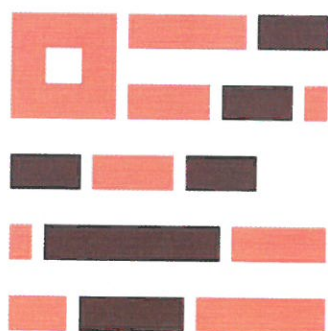

**KNJIŽNICA
VELENJE**

STRATEŠKI NAČRT KNJIŽNICE VELENJE

2023-2027

Velenje, december 2022

KAZALO VSEBINE

UVOD	5
PRAVNE PODLAGE DELOVANJA IN ZAKONODAJA	7
KROVNI DOKUMENTI	7
DRUGI PREDPISI.....	7
PREDSTAVITEV ZAVODA	9
OPREDELITEV POSLANSTVA.....	9
OPREDELITEV VIZIJE.....	10
IZHODIŠČA ZA SNOVANJE STRATEGIJE	10
DRUŽBENO OKOLJE	10
ANALIZA STANJA	13
STRATEŠKA PODROČJA KNJIŽNICE.....	17
NOTRANJE OKOLJE	17
1. KNJIŽNIČNA ZBIRKA	17
2. KNJIŽNIČNA MREŽA	20
3. KNJIŽNIČNE STORITVE	22
3.1 Odprtost knjižnice	22
3.2 Obisk knjižnice.....	23
3.3 Izposoja gradiva	23
3.4 Prireditve in razstave	23
3.5 Informatika	24
3.6 Domoznanstvo.....	24
3.7 Podatkovne zbirke in drugi informacijski viri.....	24
3.8 Človeški viri in izobraževanje.....	25
3.9 Finančno poslovanje.....	25
ZUNANJE OKOLJE	31
POVZETEK STRATEŠKIH CILJEV	33

UVOD

Sodobno družbo bi lahko razdelili na tri sfere: javni sektor (država, lokalne skupnosti), profitni sektor (trg) in neformalni sektor. Iz vsake sfere lahko ljudje pridobivajo dobrine in storitve, s katerimi zagotavljajo svoje potrebe. Vsaka od sfer pa posamezniku dobrine in storitve nudi na svoj način. V splošnem družbenemu interesu so vsa tista ravnanja, katerih rezultati (dobrine, storitve) koristijo vsem, ne glede na to, ali so sposobni in voljni v njih sodelovati ali ne. Javne in neprofitne organizacije večinoma niso ustanovljene zaradi ustvarjanja dobička, ampak zato, da pomagajo pri trajnem zagotavljanju storitev in dobrin za uspešno delovanje družbe. Iz tega sledi, da je smisel obstoja javnih in neprofitnih organizacij delovanje v splošnem družbenem interesu, oz. delovanje v splošno družbeno koristne namene.

Skozi zgodovino je kultura izrazito pomemben civilizacijski razvojni dejavnik. Skozi razsvetljenski razvoj in humanizirajočo se družbo se je vzpostavila kultura kot javna dejavnost, ki služi izrazito javnemu interesu vsake družbe. Knjiga in z njo povezano opismenjevanje ljudi sta bili pomemben gradnik kulturnih razvojev vseh družbenih okolij. Najprej so zato nastale in se razvijale predvsem nacionalne, sčasoma pa po razgibanem geografskem prostoru – poleg zasebnih – tudi javne knjižnice.

Pri oblikovanju slovenskega naroda je knjiga in posledično njihovo tiskanje in širjenje (za)pisane besede, s tem pa tudi opismenjevanje prebivalcev, še posebej izrazito nacionalno tvoren gradnik pri konstruiranju naroda in slovenske nacije. V sodobnem času je v Sloveniji nastalo poleg nacionalne (Narodna in univerzitetna knjižnica) močno polje splošnih, šolskih, specialnih in visokošolskih knjižnic. Danes so splošne knjižnice organizirane po geografskem načelu preko ustanoviteljstva (večjih) občin v sistemu lokalne samouprave (v sicer rahlo nelogični mreži) in so povezane v državni sistem javne knjižničarske dejavnosti, povezujejo pa se tudi v Združenje slovenskih splošnih knjižnic.

Spremembe v družbi se seveda zrcalijo tudi v spremembah v knjižnicah. Za večjo uspešnost in učinkovitost razvijanja vseh vlog, ki jih ima splošna knjižnica v lokalnem okolju in širše, mora poskrbeti z rednim načrtovanjem svojega dela ter z natančnim definiranjem ciljev, ki jih želi doseči. Vsebinska podlaga za strateško načrtovanje splošne knjižnice sta dokumenta »Resolucija o nacionalnem programu za kulturo za obdobje 2022–2029« in »Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2022–2027«. Posebej drugi gradi strategijo razvoja slovenskih knjižnic na štirih osnovnih strateških področjih: izboljšanje lastne (svoje) organizacije, povezovanje v okolju, inovativne in proaktivne knjižnice v času sprememb ter trajnostni razvoj kot vodilo delovanja knjižnic. Načrtovanje novih strateških načrtov knjižnice je namenjeno racionalizaciji dela in doseganju koherentnosti med različnimi knjižničnimi vlogami, ki jih ima vsaka splošna knjižnica. Sodobno načrtovanje strateškega načrta začrta pot potrebnih korakov za doseganje ciljev ter pušča posameznim splošnim knjižnicam prosto pot v prilaganju ciljev v stalni interakciji s svojimi uporabniki.

Slovenske knjižnice so zelo uspešno preživele različne družbenozgodovinske spremembe in ves čas ohranjale svojo kulturno, informacijsko, izobraževalno in socialno vlogo. S hitrim prilagajanjem ter odprtostjo in sodelovanjem so uspešno uresničevale svoje poslanstvo. Danes se morajo prilagajati spremembam v globalizirani družbi, spreminja se demografska slika, z migracijami si ljudje iščejo boljše življenjske in delovne pogoje, vse več je starejše populacije, ker se podaljšuje življenjska doba. Z informacijsko revolucijo in razvojem informacijske tehnologije so knjižnice prvič dobile resno konkurenco drugih informacijskih ponudnikov, ki se hitro prilagajajo potrebam in zahtevam uporabnikov ter pri tem uporabljajo mnoge prednosti novih tehnologij. Široka raba interneta ključno vpliva na družbene spremembe, na pohodu je množična digitalizacija, ljudje postajajo aktivni sooblikovalci družbenega dogajanja, spodbujata se vseživljenjsko učenje in inovativnost. Knjižnice se razvijajo kot fizični in virtualni prostori z globalnim dosegom, a hkrati kažejo močan interes za lokalno dogajanje in socialno vključenost različnih skupin prebivalcev ter se tako vzpostavljajo kot tretji prostor. Vse te spremembe vplivajo na delovanje splošnih knjižnic, ki zato nujno postavljajo v ospredje uporabnike kot enakopravne partnerje pri oblikovanju storitev.

Splošna knjižnica Velenje (v nadaljevanju Knjižnica) je nosilec knjižnične dejavnosti v Mestni občini Velenje ter občinah Šoštanj in Šmartno ob Paki, ki skladno z zakonodajo in nacionalnimi ter evropskimi smernicami skrbi za strokovno nabavo, obdelavo, hranjenje in dostopnost raznolikega kakovostnega knjižnega in neknjižnega gradiva za vse generacije. S programi in projekti razvijanja bralne kulture popularizira književnost in najrazličnejša znanja ter v srcu mest(a) ohranja svetišče knjige in informacijsko središče, ki z dostopom do urejenih kredibilnih informacijskih virov ter premišljenim programom razstav in prireditev aktivno nagovarja raznolike starostno in strokovno profilirane ciljne skupine uporabnikov knjižničnih storitev. Z domoznansko dejavnostjo permanentno gradi pregledno in dostopno zbirko, ki ohranja in plemeniti kolektivni spomin, razširja znanja o lokalnem okolju ter dognanja domačih ustvarjalcev in raziskovalcev približuje najširši in posameznim strokovnim javnostim.

PRAVNE PODLAGE DELOVANJA IN ZAKONODAJA

KROVNI DOKUMENTI

Zakon o zavodih (ZZ) (Uradni list RS, št. 12/1991 in spremembe),

Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/2001, 96/2002-ZUJIK, 92/2015),

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK) (Uradni list RS, št. 77/2007 in spremembe),

Zakon o lokalni samoupravi (ZLS) (Uradni list RS št. 94/2007 - uradno prečiščeno besedilo in spremembe),

Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Velenje (2004, s spremembami in dopolnitvami),

Resolucija o nacionalnem programu za kulturo za obdobje 2022–2029,

Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2022–2027,

TUS-trajnostna urbana strategija Mestne občine Velenje do leta 2030,

Lokalni program kulture Mestne občine Velenje 2022–2028,

Pogodbi o izvajanju knjižnične dejavnosti v občinah Šoštanj in Šmartno ob Paki z vsakoletnimi aneksi.

DRUGI PREDPISI

Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS, št. 73/2003, 70/2008, 80/2012),

Pravilnik o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavljajo knjižnično dejavnost v več občinah in stroškov krajevnih knjižnic (Uradni list RS, št. 19/2003),

Pravilnik o bibliotekarskem izpitu (Uradni list RS, št. 75/2016),

Pravilnik o hranjenju, uporabi in izločanju obveznih izvodov publikacij (Ur. list RS, št. 90/2007),

Pravilnik o izdaji dovoljenja za vzajemno katalogizacijo (Uradni list RS, št. 107/2008 in spremembe),

Pravilnik o razvidu knjižnic (Uradni list RS, št. 105/2003),

Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018–2028) (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2018),

Etični kodeks slovenskih knjižničarjev (ZBDS, 1995),

Navodila za strokovno obdelavo in hranjenje nacionalno pomembnega domoznanskega knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah (NUK, 2012),

Navodilo za izločanje in odpis knjižničnega gradiva (NUK, 2013),

Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS, št. 29/2003),

Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP) (Uradni list RS, št. 21/1995 in spremembe),

Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1) (Uradni list RS, št. 86/2004 in spremembe),

Zakon o delovnih razmerjih ZDR-1 (Uradni list RS, št. 21/2013 in spremembe),

Zakon o javnih uslužbencih (ZJU) (Uradni list RS, št. 56/2002 in spremembe),

Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/2011),

Zakon o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/1999, 30/2002 - ZJF-C in 114/2006 - ZUE),

Slovenski računovodski standardi (Uradni list RS, št. 95/2015 in spremembe),

Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 56/2002 in spremembe),

Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 79/1999 in spremembe),

Kolektivna pogodba za javni sektor (Uradni list RS, št. 57/2008 in spremembe),

Kolektivna pogodba za kulturne dejavnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS št. 45/1994 in spremembe),

Zakon o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/2015, Uradni list Evropske unije, št. 307/2015 in spremembe),

Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 79/1999 in spremembe).

PREDSTAVITEV ZAVODA

Javni zavod Knjižnica Velenje je osrednja knjižnica, ki izvaja javno službo na območju treh občin: Mestne občine Velenje ter občin Šoštanj in Šmartno ob Paki. Je splošna knjižnica ter aktivno sodeluje v mreži in združenju slovenskih splošnih knjižnic.

Knjižnica je bila od ustanovitve leta 1962 samostojna, in sicer vse do oblikovanja Kulturnega centra Ivana Napotnika Velenje leta 1975. Kulturni center Ivana Napotnika je obsegal štiri organizacijske enote: Knjižnico, Prireditve, Muzej in Galerijo. Leta 2004 je bil Kulturni center Ivana Napotnika Velenje reorganiziran v Javni zavod Knjižnica Velenje in Javni Zavod Muzej Velenje. Knjižnica, kot pravni naslednik Kulturnega centra Ivana Napotnika, je v organizacijskih enotah Knjižnica in Prireditve opravljala knjižnično in prireditveno dejavnost še do 2008, ko je bila iz nje s spremembami in dopolnitvami Odloka o ustanovitvi izločena prireditvena dejavnost (ustanovitev Festivala Velenje).

Pravno-formalna ustanoviteljica Knjižnice je Mestna občina Velenje, z občinama Šoštanj in Šmartno ob Paki pa ima zavod sklenjeni dolgoročni pogodbi o izvajanju knjižnične dejavnosti na njunem območju. Splošna knjižnica je namreč ustanova, namenjena vsem prebivalcem območja. Po zakonu o knjižničarstvu gre za javno službo, ki jo v osnovi organizirajo in financirajo občine, država pa jo podpira pri različnih projektih in nabavi knjižničnega gradiva. Knjižnica je namenjena vsem prebivalcem ne glede na njihovo starost, spol, izobrazbo, veroizpoved, nacionalno ali socialno pripadnost itd., in predstavlja enega stebrov lokalnega kulturnega, izobraževalnega in družabnega življenja, s splošno dostopnostjo do zbranega znanja in informacij pa vpliva tudi na gospodarski razvoj in socialno promocijo.

OPREDELITEV POSLANSTVA

Knjižnica je kulturna, socialna, izobraževalna in informacijska ustanova. Je spodbujevalka demokratičnega mišljenja, dejavnik razvoja bralne kulture ter nastajanja in prenosa znanj. Je pomemben nosilec sodobne informatizirane družbe in predstavlja središče dostopnosti do gradiv in informacij. Skrbi za vseživljenjsko razvijanje bralne kulture ter izenačevanje izobraževalnih, informacijskih, socialnih in drugih možnosti občanov. Ponuja široko in urejeno paleto kredibilnih informacijskih virov ter funkcionira kot pomembno socialno stičišče. S privlačnimi in kakovostnimi programi za vse starostne skupine nagovarja raznolika ciljna občinstva, z domoznansko dejavnostjo pa gradi urejeno zbirko del avtorjev, ki izhajajo iz lokalne skupnosti, ter raznorodnih gradiv, ki obravnavajo lokalno okolje.

OPREDELITEV VIZIJE

Doseženo visoko stopnjo bralne pismenosti bomo ohranili in spodbujevali s pravočasnim prilagajanjem na kontinuirane spremembe formalnih bralnih navad. Porast digitalizacije in pojav novih elektronskih informacijskih virov ter formatov bo vključen v koncept ohranjanja že dosežene visoke stopnje kvalitete in neposrednega stika s knjigo kot klasično knjižnično in založniško javno dejavnostjo.

IZHODIŠČA ZA SNOVANJE STRATEGIJE

Pri pripravi strateškega načrta smo izhajali iz:

- zakonodajnih podlag in zahtev,
- veljavnih strokovnih standardov in normativov na področju javne knjižničarske dejavnosti,
- analize družbenega (zunanjega) in notranjega okolja Knjižnice,
- dosedanjega razvoja Knjižnice,
- pridobljenih izkušenj, vizije in poslanstva knjižnice,
- kadrovskih in materialnih potencialov ter
- pričakovanj uporabnikov, lokalnih skupnosti, zaposlenih, organa upravljanja in ustanovitelja.

Strateški načrt opredeljuje strokovne zahteve za knjižnično dejavnost na celotnem območju delovanja Knjižnice in napoveduje postopno usklajitev minimalnih pogojev delovanja z zakonodajo. V strateškem načrtu Knjižnice so oblikovani strateški cilji, ki jih želimo doseči v kratkoročnem in dolgoročnem obdobju in so nadgradnja načrtovanj, ocen in spoznanj, ki jih prikazujejo letna poročila preteklih obdobj ter letni načrt dela tekočega leta.

DRUŽBENO OKOLJE

Dosedanji razvoj Mestne občine Velenje je potekal na osnovi modernističnega urbanističnega načrtovanja po drugi svetovni vojni, saj se je mesto Velenje razvilo načrtno ob premogovniku Velenje kot vzorčni primer socialističnega mesta, v katerem je (bilo) poskrbljeno za prebivalce (rudarje in njihove družine) tako, da je življenje v svetlem, odprtem in zelenem mestu protiutež delu pod zemljo. Pomembno sestavino v razvoju je imela tudi oblastna načrtna usmerjenost v spodbujanje vključevanja novih prebivalcev v kulturne dejavnosti, posebej ker so prihajali z različnih narodnostnih in zemljepisnih strani. V prvi fazi pretežno iz ruralnih območij Slovenije, potem pa tudi iz nerazvitih krajev bivše skupne države.

V letih udarniške izgradnje, in vselej za tem, je naša lokalna skupnost v kulturi prepoznavala enega temeljnih gradnikov osebnostnega in družbenega napredka. Z vsem posluhom do vseh raznolikosti je postopoma in kontinuirano gradila strukturirano kulturno krajino, ki je z vrsto prepoznavnih produktov in celim nizom uglednih ustvarjalk in ustvarjalcev velikokrat presegla lokalno raven. V vseh letih rasti mesta so bili ustvarjalci z raznoterih umetniških področij aktivno vpeti v prepoznavanje izzivov in iskanja pravih poti napredka. Visok javni standard, kakovostna infrastruktura in bogata kulturna ponudba lokalnega okolja tradicionalno predstavljajo primere izrazito dobrih praks v slovenskem in širšem prostoru. Je pa s svojim skokovitim razvojem – pogosto – omejevala razvoj drugih tradicionalnih središč Šaleške doline.

Temeljni veljavni strateški dokument na področju kulture, sprejet v Mestni občini Velenje, je bil sprejet v letu 2022 in se imenuje »Lokalni program kulture Mestne občine Velenje 2022–2028«. Dokument opredeljuje vizijo razvoja kulture in vseh kulturnih dejavnosti v Mestni občini Velenje. Sledi načelom vrhunskosti, raznolikosti in široke dostopnosti javnih kulturnih dobrin. Usmerjen je k udejanjanju širšega dosega kulture in izpostavljanju ustvarjalnosti kot skupnega komunikacijskega medija vseh področij družbenega delovanja. Kulturo izpostavlja kot temeljno substanco za razvoj duhovnega in socialnega kapitala posameznika in družbe, kultiviranje okolja, gradnjo socialne kohezivnosti, povezovanje lokalnega, regionalnega, nacionalnega in mednarodnega prostora ter medresorskega delovanja mest. Organizacije in ustvarjalni posamezniki s področja kulture bodo s pripravo in izvedbo premišljeno zasnovanih programov in projektov tvorno sodelovali pri celovitem nadaljnjem razvoju človeku in okolju prijazne ustvarjalne skupnosti. Z izrazitim fokusom na prednosti in priložnosti digitalnih, okoljskih in drugih tehnologij bodo raznovrstne kulturne vsebine načrtno in kontinuirano promovirale in udejanjale osvajanje novih znanj ter prispevale k vpetosti Velenja v širše nacionalno in mednarodno okolje.

Knjižnica Velenje je v tem kontekstu aktivni socialni dejavnik, ki nudi podporo izobraževalnim in razvojnim programom lokalne skupnosti ter predstavlja družabni prostor in aktivator kulturnih, vzgojnih, izobraževalnih in drugih programov. Je aktivni partner pri izvajanju nacionalnih in lokalnih programov kulturne vzgoje (Rastem s knjigo, bralne značke), promotor domače umetniške in druge ustvarjalnosti ter steber dostopa do znanj in informacij. Pripravlja redni letni celovit pregled domače založniške in avtorske produkcije knjižnega in neknjižnega gradiva, s trajnostnima projektoma Šaleški biografski leksikon in DigiDom pa celovito ohranja in promovira najširšo paleto velenjske ustvarjalnosti.

Knjižnica nadgrajuje celovitost in raznolikost ponudbe informacijskih vsebin in njihovih nosilcev ter skladno s kriteriji posameznih strok bogati raznorodnost ter žanrsko in vsebinsko pestrost kakovostnih knjižničnih gradiv. Fokus usmerja tudi na vse prepoznane avtohtone vsebine in razvojne prioritete lokalne skupnosti. Knjižnica Velenje je aktivni partner v različnih skupnih projektih, ki za nadaljnjo popularizacijo bralne kulture in knjižnične dejavnosti

nadaljuje s prestopanjem iz okvirjev ustanove ter razširja svojo dejavnost na druge lokacije: dom za varstvo odraslih, čitalnice na javnih površinah (jezero, parki, prireditve, letni kino, čakalnice ...). Krepi sodelovanje z javnimi ustanovami, gospodarskimi družbami, nevladnimi organizacijami, zbiralci, raziskovalci in ostalimi raziskovalnimi posamezniki, poseben poudarek pa namenja nadaljnjemu informacijskemu opismenjevanju uporabnikov.

ANALIZA STANJA

Aprila 2022 je potekala obsežna raziskava trenutnega stanja v zunanjem okolju (uporabniki) in notranjem okolju (strokovni delavci Knjižnice).

Uporabljeni sta bili dve raziskovalni metodi:

- A/ kvantitativna (pisna anketa)

Udeleženci ankete so bili uporabniki Knjižnice preko vprašalnika 1KA na spletni strani Knjižnice, anketo je izpolnilo 212 anketirancev in

- B/ kvalitativna (ustni intervju)

Osební intervjuji so bili opravljeni med strokovnimi delavci Knjižnice. Opravljenih je bilo 17 intervjujev.

A/ Povzetek ankete »Poznavanje in uporaba Knjižnice Velenje«

1. Na vprašanje »Ali ste član Knjižnice Velenje?« je 124 anketirancev (70 %) članstvo potrdilo, 46 anketirancev (26 %) so uporabniki, ki uporabljajo knjižnico, vendar niso njeni člani, 7 anketirancev (4 %) pa so neuporabniki in knjižnice ne uporabljajo.
2. Na vprašanje »Kako pogosto uporabljate knjižnico?« je odgovorilo 177 anketirancev. Med njimi jih knjižnico obišče enkrat na mesec 51 (29 %), 38 anketirancev (21 %) jo obišče 2-3 krat na mesec, enkrat na 2-3 mesece jo obišče 33 anketirancev (19 %). Vsaj enkrat tedensko obišče knjižnico 22 anketirancev (12 %), enkrat na 4-5 mesecev jo obišče 9 anketirancev (5 %) ter enkrat na 6 mesecev jo obišče 7 anketirancev (4 %). Nikoli knjižnice ne obišče 5 (3 %) anketiranih.
3. Na vprašanje »Navedite čas in dneve, ko bi najraje obiskali knjižnico?« je bilo možnih več odgovorov, zato se tudi število veljavnih odgovorov razlikuje. 90 anketirancev (29 %) je izbralo odgovor sobota od 8:00 do 13:00 ure ter 79 anketirancev (22 %) je izbralo možen odgovor petek, od 17:00 do 19:00 ure. 220-krat je bil izbran dan petek ter največkrat, 362-krat, ura od 17:00 do 19:00.
4. Pri vprašanju »Ali običajno kombinirate obisk knjižnice s katero koli od naslednjih dejavnosti?« so anketiranci lahko izbrali več ponujenih odgovorov. 99 anketirancev (31 %) združuje obisk knjižnice z nakupovanjem v bližini, 69 (22 %) z delom in 63 (20 %) z obiskom kavarne. 37 anketirancev (12 %) kombinira obisk knjižnice z obiskom pošte, z rekreativno dejavnostjo pa 15 anketirancev (5 %). Za odgovor drugo se je odločilo 29 anketirancev (9 %). Navedli so naslednje dejavnosti, ki jih kombinirajo z obiskom

knjižnice: obisk prireditve, staršev, sobotne tržnice, predavanja, knjigarne, knjižnega kluba Svet knjige, banke oziroma otroškega igrišča, sprehod ter razni opravi.

5. Na vprašanje »Ocenite primernost« je bilo s primernostjo navedenih elementov knjižnične zgradbe in storitev največ anketirancev zadovoljnih. 68 anketirancev (40 %) je bilo zelo zadovoljnih pri prevzemu rezerviranega gradiva, največ zadovoljnih anketirancev (117 oz. 68 %) je bilo z lokacijo (oddaljenost od doma) in 116 (67 %) z odpiralnim časom. Največ anketirancev (43 oz. 26 %) je bilo neodločnih (odgovor niti niti) pri ocenjevanju zadovoljstva dostopa za invalide. Dostop za invalide je prav tako s stopnjo zadovoljstva nezadovoljen ocenilo 21 anketirancev (13 %). 9 anketirancev (5 %) je bilo zelo nezadovoljnih s samo stavbo (objekt, kjer je knjižnica).
6. Z vprašanjem »Zadovoljstvo s storitvami knjižnice« smo želeli ugotoviti, v kolikšni meri so uporabniki zadovoljni s storitvami, ki jih ponuja Knjižnica Velenje. S prvimi štirimi v anketnem vprašanju navedenimi elementi storitev smo želeli ugotoviti oceno stopnje zadovoljstva pri dostopu do literature. Z dostopom do leposlovne literature je kar 94 % anketirancev, ki so ocenili storitev, zadovoljnih ali zelo zadovoljnih, le 1 anketiranec je navedel, da je zelo nezadovoljen. Dostop do strokovne in študijske literature za potrebe formalnega izobraževanja je največ, tj. 53 % anketirancev ocenilo s stopnjo zadovoljstva zadovoljen, zelo nezadovoljen je le 1 anketiranec. Ravno tako je največ anketiranih (59 %) ocenilo, da so z dostopom do strokovne in študijske literature za potrebe neformalnega, dopolnilnega oz. lastnega izobraževanja zadovoljni in le 1 anketiranec zelo nezadovoljen. Z dostopom do časopisov in revij je več kot polovica (52 %) anketirancev zadovoljnih, skoraj četrtina (24 %) pa zelo zadovoljnih. S pridobivanjem informacij o zgodovini domačega kraja je 71 % anketirancev zadovoljnih ali zelo zadovoljnih, ocene nezadovoljen ni izbral nihče. Ugotovili smo tudi visoko stopnjo zadovoljstva z obiskom prireditev kot so literarni večeri, predavanja, razstave ipd., s katerim je zadovoljnih ali zelo zadovoljnih 92 % anketirancev. Obisk prireditev za otroke je največ (40 %) anketirancev ocenilo s stopnjo zadovoljstva zadovoljen.
7. Na vprašanje »Zadovoljstvo z uporabo prostorov knjižnice« je največ, tj. 46 % anketirancev, ki so ocenili storitev, označilo kot zadovoljen, skoraj enak delež (44 %) jih je isto stopnjo zadovoljstva navedlo za uporabo e-knjižnice. Z uporabo knjižničnega kataloga COBISS, Moja knjižnica je glede na rezultate ankete zadovoljnih 47 % in zelo zadovoljnih 36 % anketirancev. Le pri dostopu do filmov in glasbe ugotavljamo nižjo stopnjo zadovoljstva, kar 43 % je anketirancev, ki s storitvijo niso niti zadovoljni niti nezadovoljni. Za knjižnico je še posebej razveseljiv podatek, da je odnos zaposlenih do uporabnikov kar 63 % anketirancev ocenilo z najvišjo stopnjo zadovoljstva. Če pogledamo povprečne vrednosti (aritmetična sredina) ocenjene stopnje zadovoljstva s posameznimi elementi storitev (Preglednica 9), je le-ta najvišja pri zadovoljstvu z zaposlenimi (4,6), dostopu do leposlovne literature (4,3), uporabi knjižničnega kataloga (4,2) ter obisku prireditev (4,1), in najnižja pri dostopu do filmov in glasbe (3,7).
8. Na vprašanje »Določite pomembnost vlog, ki bi jih morala imeti knjižnica v skupnosti« smo kot odgovorne kategorije nanizali 9 knjižničnih vlog, katerih pomembnost za

lokalno skupnost so anketiranci ocenjevali s pomočjo 5-stopenjske lestvice, z vrednostmi od zelo nepomembno do zelo pomembno. Najvišjo stopnjo pomembnosti (povprečna vrednost ocen je 4,6) so anketiranci pripisali knjižnični vlogi »knjižnica nudi podporo bralni kulturi in bralni pismenosti, zagotavlja vire in podporo za razvoj samostojnega branja, bralnih navad in spodbuja branje«, ki jo je 117 od 169 anketirancev (70 %) označilo kot zelo pomembno. S povprečjem 4,5 sledijo tri vloge: »knjižnica spodbuja predšolske otroke k učenju ter k razvoju zanimanja za branje in učenju preko ponudbe gradiva in storitev za otroke in/ali starše«, ki jo je kot zelo pomembno spoznalo 98 od 166 anketirancev (59 %); »knjižnica daje podporo neformalnemu izobraževanju, podpira posameznike vseh starosti pri njihovem dopolnilnem oz. lastnem izobraževanju in učenju«, ki jo je kot zelo pomembno označilo 92 od 167 anketirancev (55 %) ter »knjižnica daje podporo formalnemu izobraževanju, pomaga učencem, dijakom in študentom vseh starosti pri izpolnjevanju izobraževalnih ciljev«, katero je prav tako kot zelo pomembno označilo 92 od 166 anketirancev (55 %).

B/ Intervjuji s strokovnimi delavci

V odgovorih in intervjuju strokovni delavci Knjižnice poudarjajo različne vidike dostopnosti knjižničnega gradiva, tako neposrednega stika z bralci in obiskovalci kot dostopnosti gradiva na daljavo, h kateremu je Knjižnica v zadnjih letih pristopila (deloma zaradi uvajanja novih informacijskih tehnologij, deloma zaradi sprememb navad bralcev pri naročanju gradiva med epidemijo). Ker je Knjižnica v času epidemije zelo dobro izkoristila prehod na modernizacijo in avtomatizacijo vračila ter izposoje gradiva, so bili pred strokovnimi delavci mnogi izzivi povezani predvsem s seznanjanjem z novo (RFID) tehnologijo in seveda s svetovanjem uporabnikom pri njeni uporabi. Glavna ugotovitev seveda je, da je ob izgubi dela članstva, odsotnosti delovanja knjižnice kot družbenega in družabnega prostora in odpovedi prirediteljev, razstav in bibliopedagoškega dela (predvsem z mlajšimi generacijami, vrtci, šolami) potrebna močna skupna aktivnost k čim prejšnji povrnitvi (vsaj) prejšnjega stanja in postopnih izboljšav.

Ob mnenjih za prihodnost v izrazito ospredje stopa sodobni knjižničarski izziv: ohranjati neposreden (fizični) stik z uporabniki in ciljnim skupinami ob istočasnem uvajanju sodobne tehnologije ter posredovanju informacijskih virov na daljavo. Zaznati je željo, da bi se predvsem pri prvem vpisu v knjižnico lahko strokovni delavci bolj poglobljeno posvetili konkretnemu novemu članu (predvsem otrokom in njihovim staršem).

Strokovni delavci pozdravljajo določene organizacijske spremembe v zadnjem letu, predvsem z vidika preglednosti organizacije dela, urejanja domoznanskih vsebin, prenove spletne strani ter določitve odgovornosti pri organizaciji prirediteljev. Seveda je zaznati tudi tradicionalno željo po dodatnem zaposlovanju strokovnega in tehničnega kadra. Nekateri izpostavljajo tudi pomanjkanje možnosti za permanentno izobraževanje, tako zaposlenih kot uporabnikov. Posebej je izpostavljena možnost, da bi knjižnica v rednih terminih uporabnikom zagotavljala

posebna izobraževanja in usmerjena svetovanja pri iskanju gradiva v knjižnici kot tudi pri njegovem iskanju preko aplikacije Cobiss+.

Poudarjena je težnja po razmisleku glede števila, pogostosti in kvalitete prireditev na osnovi izkušenj predepidemiološkega obdobja. Mnogi sodelujoči v intervjuju se nagibajo k organizaciji manjšega števila prireditev, le te pa morajo biti vezane neposredno na knjige, z bolj kvalitetnimi in atraktivnimi gosti ter večkrat usmerjene tudi na določene ciljne skupine.

Strokovni delavci Knjižnice poudarjajo nujnost nadaljnje skrbi za modernizacijo IKT opreme in komunikacijskih kanalov. Z vidika promocije knjižničarske dejavnosti, še zlasti za mlajšo populacijo, bo poseben izziv še večja vpetost Knjižnice v sodobna družbena komunikacijska omrežja. Posebno poudarjeno dodatno vlogo vidijo tudi v tesnejšem sodelovanju s šolskimi knjižnicami. Kot velik izziv izpostavljajo okrepitev domoznanske dejavnosti, predvsem pri digitalizaciji in prosti dostopnosti kulturne in znanstvene dediščine preko internih baz elektronskih podatkov (sistem Digidom, spletna stran).

V vsebinskem in organizacijskem smislu nekateri vidijo nove izzive tudi v poudarjanju zelene pismenosti in prisotnost knjižnične dejavnosti tudi v širšem urbanem okolju (parki, čitalnice, bukvarne, bralni kotički v nakupovalnih centrih).

Posebej je izražen izziv približevanja knjižnične dejavnosti posebnim socialnim skupinam, predvsem priseljencem in brezdomnim, pa seveda tudi ostalim ranljivim skupinam (slepi in slabovidni, gluhi in naglušni, dislektiki ipd.). Obnoviti je potrebno tudi sodelovanje s civilnimi organizacijami in ustanovami, ki združujejo predvsem starejše od 65 let (upokojenska društva, Univerza za tretje življenjsko obdobje, domovi za starejše). Prevladuje proaktivna usmerjenost strokovnih delavcev: če uporabnik ne pride do nas, pojdimo mi k njemu, da spozna, da mu je naša storitev lahko v pomoč pri delu, študiju ali pri uresničevanju osebnih interesov.

STRATEŠKA PODROČJA KNJIŽNICE

NOTRANJE OKOLJE

1. KNJIŽNIČNA ZBIRKA

Najbolj pričakovana in uporabljana knjižnična storitev je izposoja knjižničnega gradiva. Knjižnična zbirka je konec leta 2021 obsegala 202.581 enot oz. 79.723 naslovov, serijskih publikacij je bilo 2.968 enot. Skupaj štejemo 186.666 enot knjižnega gradiva ter 15.915 enot neknjižnega gradiva (92,14 % : 7,80 %). Leposlovja je 116.193 enot gradiva, strokovnega gradiva 86.388 enot (57,36 % : 42,46 %). Otrokom in mladini je namenjeno 81.031 enot gradiva, odraslim 121.550 enot (40 % : 60 %).

Največ gradiva je v Velenju, 153.414 enot s 86.900 različnimi naslovi. Leposlovnega gradiva je 83.187 enot, strokovnega 70.227 enot, knjižnega gradiva je 140.835 enot in neknjižnega 12.579 enot. Za otroke in mladino je na izbiro 58.950 enot gradiva, za odrasle 94.464 enot.

V Mestni knjižnici Šoštanj obsega zbirka 33.679 enot gradiva s 30.034 naslovi, od tega je leposlovnega gradiva 21.727 enot in strokovnega gradiva 11.952 enot. Knjižnega gradiva je 31.290 enot in 2.389 enot neknjižnega. Za otroke in mladino je namenjeno 14.331 enot, odraslim 19.348 enot.

V Knjižnici Šmartno ob Paki obsega zbirka 15.488 enot s 14.464 naslovi. V zbirki je 14.542 enot knjižnega gradiva ter 946 enot neknjižnega gradiva. Leposlovja je 11.281 enot ter 4.207 enot strokovnega gradiva. Otrokom in mladini je namenjeno 7.732 enot, odraslim 7.756 enot.

Letni prirast 2021 je znašal 5.847 enot gradiva, kar pomeni 2,89 % delež v celotni zbirki.

Skupni odpis v letu 2021 je dosegel 3.508 enot, kar pomeni 1,73 % delež odpisa zbirke.

Strateški cilji:

Cilj	Aktivnosti	Nosilec	Pričakovani učinki
Povečati raznovrstnost knjižnične zbirke	Uporabnikom nuditi širši nabor neknjižnega gradiva, tako po formatu (fizični, spletni viri) kot tudi po predmetnosti (knjižno, neknjižno) gradivo in s tem vse bolj graditi hibridno knjižnično zbirko	Delovna skupina imenovana od direktorja	Optimalen izbor knjižničnega gradiva glede na potrebe uporabnikov; jasno definirane odgovornosti za izgradnjo zbirke; ekonomično poslovanje nabavne službe. Doseči razmerje med knjižnim in neknjižnim gradivom 90 % : 10 %.
Zagotavljati optimalno dostopnost knjižničnega gradiva za uporabnike in odzivnost na njihove potrebe	Opredelitev metodologije za zagotavljanje optimalnega števila izvodov. Upoštevanje uporabnikovih potreb (čim bolj vključiti tudi uporabnike s posebnimi potrebami). Sledenje trendom na področju razvoja tehnologije (novi nosilci, digitalna knjižnica). Postavitev ločenega prostora za izmenjujočo predstavitev posameznih tematik strokovnega gradiva.	Delovna skupina, oseba, odgovorna za nabavo	Večja frekvenca izposojenega gradiva oz. hitrejše kroženje gradiva; večje zadovoljstvo uporabnikov; vpis novih članov.

Izboljšati aktualnost zbirke	Povečevanje letnega odpisa neaktualnega gradiva; izboljševanje prilagajanje zbirke lokalnim skupnostim v krajevnih knjižnicah; z doseženo opremljenostjo gradiva z RFID tehnologijo v celoti vzpostavljanje pogojev po stalnem spremljanju povpraševanja po posameznem gradivu in pravočasnem zaznavanju sprememb v potrebah uporabnikov.	Oseba, odgovorna za nabavo, svetovalci na oddelkih, komisija za odpis.	Povečan obrat gradiva v prostem pristopu; osvežena knjižnična zbirka; dovolj prostora na policah in s tem večja preglednost; prostor za nove knjige, tako na oddelkih kot v skladišču. Stopnja letnega odpisa na ravni 3,5 % vsega gradiva.
Izboljšati upravljanje knjižnične zbirke	Zagotavljanje upravljanja knjižnične zbirke v sozvočju s knjižničnimi vlogami, povečevati odstotek gradiva prilagojenega knjižničnim vlogam (razvoj predbralne pismenosti, bralne kulture in bralne pismenosti otrok, mladostnikov in odraslih; razvoj knjižničnega informacijskega opismenjevanja; promoviranje bralcev v vključevanje v družbeno skupnost, krepitev razvoja domoznanske dejavnosti).	Delovna skupina imenovana od direktorja	Doseči 80 % razmerje gradiva, ki je prilagojeno knjižničnim vlogam
Dodajati posebne zbirke	S posebnimi zbirkami širiti krog uporabnikov (Lažje berem, Stripoteka, Digidom).	Delovna skupina imenovana od direktorja	Postavljenih, urejenih in javno dostopnih 6 posebnih zbirk

2. KNJIŽNIČNA MREŽA

Knjižnica Velenje pokriva območje, ki ga obsegajo Mestna občina Velenje ter občini Šoštanj in Šmartno ob Paki, skupaj 45.840 prebivalcev. Od tega jih živi v MO Velenje 33.715 (73,63 %), v občini Šoštanj 8.847 (19,21 %) ter v občini Šmartno ob Paki 3.278 (7,14 %).

Javna knjižnična mreža Knjižnice Velenje obsega matično ustanovo v Velenju in dve krajevni knjižnici v Šoštanju in Šmartnem ob Paki. Vsi prostori, kjer knjižnica deluje, so v lasti posameznih lokalnih skupnosti, ki za same prostore ne zaračunavajo najemnine.

Prostorski pogoji:

- Mestna knjižnica Velenje – 2080 m² površine (prosti pristop, pisarne) v eni etaži v prvem nadstropju in 250 m² skladišča v kleti. Knjižnica je bila vseljena 20. septembra 2005.
- Mestna knjižnica Šoštanj – 393 m². Knjižnica je bila vseljena 18. junija 2013.
- Knjižnica Šmartno ob Paki – 165 m². Knjižnica je bila vseljena 19. junija 2009.

Ocenjujemo, da sami prostorski pogoji zadostujejo za kvalitetno poslovanje knjižnic vsaj še za naslednje desetletje v pogojih trenutno veljavne zakonodaje.

Strateški cilji:

Cilj	Aktivnosti	Nosilec	Pričakovani učinki
Sanirati posledice večletnega slabega upravljanja matične knjižnice s strani bivšega večinskega lastnika Centra NOVA	Prenavljanje stropov, sten, tal, hlajenja, ogrevanja, prezračevanja, dvigala	Direktor	Urejena, osvežena, prenovljena matična knjižnica
Posodabljati prostore krajevnih knjižnic	Proučiti možnost širitve Mestne knjižnice Šoštanj	Direktor	Večja preglednost in dostopnost do gradiva in skladišča
Urediti centralno skladišče v matični knjižnici	Preureditev skladišča.	Direktor	V skladu s standardi urejeno skladišče s

			preglednim dostopom do gradiva
Zagotovitev sodobne tehnične in informacijske infrastrukture za nemoteno delovanje knjižnice	Permanentna skrb za enostavnost in uporabniško prijaznost sistemov, namenjenih uporabnikom; skrb za varnost informacijskega sistema in podatkov, ki se v njem hranijo in obdelujejo; spremljanje razvoja na področju IKT in predlogi za izboljšanje učinkovitosti delovnih procesov na osnovi IKT; posodabljanje delovnih postaj za zaposlene in uporabnike ter periferne opreme	Služba za razvoj in analize v sodelovanju s službo za informatiko MO Velenje	Učinkovita informacijska podpora na vseh področjih delovanja knjižnice; optimalen učinek sredstev, vloženih v informacijsko infrastrukturo; visoka stopnja varnosti obdelave podatkov
Skupaj z ustanoviteljico proučiti možnost širitve prostorov Mestne Knjižnice Velenje v drugo nadstropje z vzpostavitvijo medgeneracijskega središča v tvornem sodelovanju z delujočo kavarno	Izdelati vsebinski projekt večgeneracijskega središča v sodelovanju z zainteresiranimi civilnimi organizacijami	Kolegij direktorja	Povezana knjižnica z drugimi vsebinami v zgradbi, okrepljena vloga Knjižnice kot centralnega prostora srečevanj in druženja
Avtomatizirati in digitalizirati celotno knjižnično mrežo s sinhronizacijo matične in krajevnih knjižnic	Opremiti gradivo in izposojna mesta z RFID čipi in ploščami	Služba za razvoj in analize v sodelovanju s službo za informatiko MO Velenje	Hitrejša izposoja in vračanje gradiva; večji pretok izposojenega gradiva; več časa zaposlenih za ostala strokovna dela in

			aktivnosti; boljši in lažji pregled založenega in izgubljenega gradiva; lažja, hitrejša in natančnejša izvedba inventure
Zastaviti projekt vzpostavitve pametnih omar - izposojevališč v Šoštanju in Šmartnem ob Paki in sivih conah knjižničnega območja ter v frekventnih središčih v urbanem okolju.	Izdelava projektov in iskanje možnosti sofinanciranja s strani države in Evropske unije	Kolegij direktorja	Razširjena mreža izposojevališč gradiva 24/365

3. KNJIŽNIČNE STORITVE

3.1 Odprtost knjižnice

Knjižnica je od septembra do junija odprta:

- v Velenju: ob delavnikih med 8. in 19. uro ter ob sobotah med 8. in 13. uro;
- v Šoštanju: ob ponedeljkih, torkih, sredah in petkih med 10. in 18. uro, ob četrtek pa med 12. in 16. uro;
- v Šmartnem ob Paki: ob ponedeljkih med 14. in 18. uro, ob torkih med 12. in 18. uro, ob sredah med 12. in 16. uro in ob četrtek med 10. in 16. uro.

Knjižnica je julija in avgusta odprta:

- v Velenju: ob ponedeljkih, sredah in petkih med 8. in 15. uro, ob torkih in četrtek med 8. in 19. uro in ob sobotah med 8.00 in 13.00;
- v Šoštanju: ob ponedeljkih in sredah med 12. in 18. uro, ob petkih med 8. in 14. uro;
- v Šmartnem ob Paki: ob torkih med 12.00 in 18.00 in četrtek med 10. in 14. uro.

Mestna knjižnica Velenje je v obdobju september-junij odprta 60 ur tedensko, Mestna knjižnica Šoštanj 36 ur tedensko in Knjižnica Šmartno ob Paki 20 ur tedensko.

3.2 Obisk knjižnice

Knjižnica je v vseh treh enotah v letu 2021 (ki je bilo delno zaznamovano z epidemijo Covid) zabeležila 186.312 obiskov. Zabeleženih je 111.006 fizičnega obiska posameznih enot (86.990 Velenje, 18.389 Šoštanj in 5.627 Šmartno ob Paki) ter 6.845 obiska preko spleta, skupaj 117.851 obiska. Preko oddaljenega dostopa mCobiss je bilo zabeleženo 68.461 obiskov.

3.3 Izposoja gradiva

Na dom je bilo v letu 2021 izposojenih in podaljšanih 225.748 enot, od tega 215.616 enot knjižnega gradiva ter 10.132 enot neknjižnega gradiva. Leposlovja je bilo 167.032 enot gradiva, neleposlovnega gradiva 58.716 enot. Za odrasle je bilo izposojenega 157.909 enot gradiva, otrokom in mladim 63.313 enot gradiva ter drugim 4.526 enot gradiva.

Člani knjižnice si lahko izposojajo gradivo v vseh treh lokalnih knjižnicah in naročajo gradivo iz tiste, kjer je trenutno prosto. Posredno, preko medknjižnične izposoje, je članom knjižnice omogočen dostop tudi do gradiva drugih slovenskih in tujih knjižnic.

Spletni servis Moja knjižnica in aplikacija za mobilne naprave mCobiss se uporabljata za osnovno samostojno komunikacijo člana s knjižnico. Preko teh dveh servisov je bilo v lanskem letu opravljenih 68.416 transakcij.

Storitev Biblioфон članom knjižnice omogoča podaljševanje roka vrnitve izposojenega gradiva preko najbolj razširjenega komunikacijskega sredstva – telefona, 24 ur na dan, vse dni v letu. Skupaj je bilo 334 enotam podaljšan čas izposoje.

3.4 Prireditve in razstave

Pomemben segment celovitosti delovanja Knjižnice so njena odprtost, dostopnost in atraktivnost. S prireditvami, razstavami in ostalimi dogodki Knjižnica privablja obiskovalce in jih kulturno osvešča in vzgaja.

Razstave na vseh razstaviščih v Mestni knjižnici Velenje (Osrednje razstavišče, Otroški oddelek, Sončna stena, Domoznansko razstavišče, Steklена dvojčka in Mladinska soba) potekajo skozi vse leto, prav tako na razstaviščih v Mestni knjižnici Šoštanj in v Knjižnici Šmartno ob Paki.

Knjižnica svoje prireditve in dogodke predstavlja permanentno na svoji spletni strani in družbenih omrežjih. Mesečno izdaja tiskani in elektronski napovednik prireditev z nekoliko obsežnejšim mesečnim napovednikom dogodkov v knjižnici. Za napovednik posamičnih prireditev izobešamo posamične fizične plakate, preko elektronske pošte obveščamo uporabnike, ki so podali soglasje v skladu z GDPR, ponujamo pa tudi brezplačno aplikacijo eFollowr, ki si jo člani sami namestijo na telefon.

3.5 Informatika

Uporabniki v vseh naših enotah (Velenje, Šoštanj, Šmartno ob Paki) lahko uporabljajo računalnike, vse enote imajo dostop do svetovnega spleta, omogočeno je tiskanje ali skeniranje dokumentov. Delovni procesi, povezani z izposojjo knjižničnega gradiva, ki zahtevajo IKT, so v vseh treh enotah avtomatizirani in ustrezno pripravljeni za svoje delovanje.

Pri vsakodnevnem delu sodelujemo tudi z zunanjimi institucijami – IZUM, ARNES, Telemach, Telekom, Mega M ter IKT službo MOV, ki skrbi za redno vzdrževanje IKT opreme.

3.6 Domoznanstvo

V domoznanskem oddelku poteka zbiranje, nabava in bibliografska obdelava ter inventarizacija knjižnega in neknjižnega gradiva z ambicijo hrambe vsega, kar je javno objavljeno na prostoru Šaleške doline.

Digitalizirana domoznanska zbirka (DigiDOM) po brisanju duplikatov obsega 8.695 enot z metapodatki opremljenega gradiva.

3.7 Podatkovne zbirke in drugi informacijski viri

Podatkovne zbirke so ob postavitvi nove spletne strani združene pod skupnim naslovom e-knjižnica.

Poleg lastnega gradiva ponuja knjižnica tudi dostop do nekaterih podatkovnih zbirk: Tax-Fin-Lex, Dlib, Kamra, Europeana, World Digital Library, EBSCOhost, arhiv Večera, SSKJ2, EBonitete, PressReader, EBooks, ki so sicer plačljive, a jih člani knjižnice lahko uporabljajo brezplačno tudi od doma oz. iz računalnikov zunaj knjižničnih prostorov.

Knjižnica omogoča izposojjo slovenskih e-knjig preko spletnega portala Biblos, za kar plačujemo posebne licence. Trenutno je na voljo 2.549 različnih naslovov e-knjig.

Knjižnica omogoča prosto dostopni ogled slovenskih filmov v Bazi slovenskih filmov. Člani Knjižnice si lahko brezplačno izposodijo film za ogled.

V sistemu Audibook Knjižnica ponuja 539 naslovov.

3.8 Človeški viri in izobraževanje

V Knjižnici so zaposleni strokovni delavci, administrativno in tehnično osebje.

Organizacijo dela smo v zadnjih dveh letih pričeli postopno prilagajati sodobnim potrebam delovanja Knjižnice. Imenovan je bil novi direktor, s spremenjeno organiziranostjo so bile imenovane tudi pomočnica direktorja za program, koordinatorka prireditev in promocije ter vodja službe za razvoj in analize. Z uvajanjem avtomatizirane izposoje in vračila se je postopoma že začela na oddelkih izposoje krepiti dejavnost svetovanja. Strokovni delavci se nenehno izobražujejo, kar krepi strokovno usposobljenost za opravljanje določenega strokovnega dela, podpira profesionalni in strokovni razvoj vsakega strokovnega delavca, razvoja Knjižnice ter razvoja celotnega sistema knjižničarstva v Dolini in s tem povečanja njegove kvalitete in učinkovitosti.

3.9 Finančno poslovanje

Finančno poslovanje je v zadnjih letih ob pogojih dobrega sodelovanja z lokalnimi skupnostmi stabilno.

Prihodki po letih 2019-2022

Primerjava prihodkov v EUR	2019	2020	2021	2022 (finančni načrt, predvidevanje realizacije)
Dotacije Mestne občine Velenje	734.421	838.157	942.809	1.032.523
Dotacije občine Šoštanj	141.135	146.880	154.500	165.637
Dotacije občine Šmartno ob Paki	38.985	39.270	39.270	44.340
Drugi prihodki	61.103	47.847	50.128	56.000
Prihodki zavoda za zaposlovanje	20.485	66.018	62.315	64.100
Prihodki Ministrstva za kulturo	34.645	40.848	48.399	45.840
Vsi prihodki	1.030.774	1.179.020	1.297.421	1.408.440

Odhodki po letih 2019-2021

Primerjava odhodkov v EUR	2019	2020	2021
Materialni stroški	132.482	151.489	123.456
Programski stroški	124.440	126.702	198.027
Tekoče vzdrževanje objektov	19.324	35.698	49.838
Računalniške storitve	13.004	16.089	20.843
Drugi odhodki	18.631	25.503	53.429
Stroški dela	702.903	803.345	843.269
Skupaj odhodki	1.010.784	1.158.826	1.288.862

V letu 2022 predvidevamo uravnoteženo poslovanje, brez presežka prihodkov nad odhodki ali obratno.

Strateški cilji:

Cilj	Aktivnosti	Nosilec	Pričakovani učinki
Zagotoviti tudi v prihodnjem obdobju sedanjo odprtost vseh treh enot Knjižnice	Stalna komunikacija z lastniki prostorov	Direktor, ustanoviteljica, pogodbeni občini	Povečan fizični obisk Knjižnice na vrednost 130.000 obiskovalcev letno. Povečana izposoja gradiva na 250.000 izposojenih enot gradiva letno.
Zagotoviti nemoteno delovanje informacijskega sistema	Stalna komunikacija Cobiss, Izum	Služba za razvoj in analize v sodelovanju s službo informatike MO Velenje	Povečan spletni obisk Knjižnice na 15.000 obiskovalcev letno
Storitve za otroke in mladostnike	Priprava koncepta za delo z otroki mladostniki; sodelovanje z vrtci in šolami;	Oddelek za otroke in mladino	Povečan obisk otrok in mladostnikov, tako pri izposoji knjižničnega gradiva kot tudi pri obisku prireditev,

	medgeneracijsko sodelovanje		namenjenih otrokom in mladostnikom
Spodbujanje družinskega branja in medgeneracijskega druženja	Nadgradnja projekta Malha dobrih zgodb; povabilo staršem in starim staršem na predavanja o pomenu branja; izpostavitve gradiva na temo vzgoje, disleksije, avtizma ipd.	Delovna skupina imenovana s strani direktorja	Povečana izposoja izpostavljenega gradiva; večji obisk v knjižnici; medgeneracijsko druženje ob prebiranju zgodb
Bralna srečanja za starejše in ranljive skupine	Priprava koncepta za srečanja v knjižnici in na terenu; dostava gradiva na dom tistim, ki ne morejo sami do knjižnice	Delovna skupina imenovana s strani direktorja	Večje zadovoljstvo ciljnih skupin uporabnikov
Storitve za etnične skupine	Sodelovanje z različnimi društvi in izobraževalnimi ustanovami; postopna nabava in izgradnja zbirk v jezikih etničnih skupin; še naprej pravlјice v različnih jezikih	Delovna skupina imenovana s strani direktorja	Povečan vpis uporabnikov različnih narodnosti, jezikovnih skupin in spodbujanje medkulturnega dialoga; socialno vključevanje priseljencev
Permanentno izobraževanje uporabnikov	Priprava ponudbe izobraževanj glede informacijske pismenosti (COBISS, e-knjige, uporaba aplikacije Moja knjižnica, Audibook ...).	Služba za razvoj in analize in svetovalci	Samostojnejša uporaba aplikacij, ki so na voljo uporabnikom knjižnice

Spodbujanje branja vseh generacij	Različna bralna srečanja, pripravljena na različne teme, ki zanimajo uporabnike (v knjižnici in na daljavo); spodbujanje aktivnega sodelovanja uporabnikov; razstave na temo spodbujanja branja; srečanja z literarnimi ustvarjalci; kreativne delavnice na temo branja.	Delovna skupina imenovana s strani direktorja	Večja ozaveščenost o pomenu branja; povečana izposoja; zadovoljni uporabniki
Prepoznavnost Knjižnice Velenje kot prireditvenega prostora	Ohranjati ustaljene prireditve in bibliopedagoško dejavnost v Knjižnici. Vseskozi razstave na vseh stalnih razstaviščih v vseh treh enotah Knjižnice. Občasno se postavijo tudi priložnostne razstave, ki se - odvisno od teme razstave - umestijo v prostor v Knjižnici ali izven. Spodbujati izmenjavo/izposajo tematskih razstav znotraj sistema slovenskih splošnih knjižnic.	Delovna skupina imenovana s strani direktorja	En osrednji dogodek v Knjižnici vsak mesec! Izpolnjena priporočila o minimalnem številu izvedb dejavnosti prireditev na letni ravni (Mestna občina Velenje - 229, Šoštanj - 44, Šmartno ob Paki - 16). Posodobljeno obveščanje uporabnikov o dogajanju v Knjižnici Velenje.

Digitalizacija knjižničnih storitev	Izdelava sistema prostorske identifikacije fizično postavljenih knjig preko lokatorjev in RDIF. Priprava projekta vzporedne robotizacije storitev kot komplementarnega sistema izposoje knjižničnega gradiva.	Delovna skupina imenovana s strani direktorja v sodelovanju s službo informatike MO Velenje.	Avtomatizirana in digitalizirana celotna knjižnična storitev
Publicistična in založniška dejavnost	Spodbujanje kreativnih mislecev in raziskovalcev k sodelovanju v vsakoletnem osrednjem humanističnem zborniku Šaleški razgledi	Domoznanski oddelek	Vsako leto izdana nova številka Šaleškega zbornika
Vzpostavitev Šaleške filmoteke	Vzpostaviti v digitalni knjižnici (Šaleški filmoteki) združeno enovito in celotno filmsko in video gradivo arhivskega značaja in tudi vse nastajajoče nove vsebine	Domoznanski oddelek	Filmski in video arhiv knjižnične mreže, dostopen na enem mestu, z doslednim upoštevanjem avtorskih pravic
Pripravljati redni letni celovit pregled domače založniške in avtorske produkcije knjižnega in neknjižnega gradiva	Sprotno aktivno spremljanje vse založniške in avtorske produkcije knjižnega in neknjižnega gradiva	Domoznanski oddelek v sodelovanju z ostalimi javnimi zavodi in ustanovami	Informirana javnost o avtorski ustvarjalnosti na šaleškem prostoru

	S trajnostnima projektoma Šaleški biografski leksikon in DigiDom omogočati javni dostop do produkcije.		
Oblikovanje novih posebnih zbirk po posameznih področjih pod blagovno znamko Šaleški leksikon	Priprava koncepta	Domoznanski oddelek	Obdelana vsa področja šaleške ustvarjalnosti
Strokovna usposobljenost in delovna motiviranost zaposlenih v Knjižnici	Znanje knjižničarjev in bibliotekarjev, pridobljeno skozi redno šolanje in delovne izkušnje, ne zadoščajo v celoti za strokovno opravljanje svojega poklica. V strateškem obdobju bo dan poseben poudarek izobraževalnim oblikam in vsebinam, ki so potrebne za obvladovanje vzpostavitve hibridne (digitalne) knjižnice. Izdelovanje letnih in srednjeročnih načrtov izobraževanj, upokojevanj in nadomestnih zaposlitev.	Kolegij direktorja	Vsi zaposleni v Knjižnici bodo zaposleni za nedoločen čas, za določen čas bodo le nadomestne zaposlitve za daljše bolniške odsotnosti in za projektno delo pri zagotovljenih zunanjih finančnih virih. Javna dela bodo letno načrtovana v obsegu do deset odstotkov vseh zaposlenih.

Stabilno finančno poslovanje Knjižnice	Zagotavljanje vsakoletnih virov financiranja s strani ustanoviteljic, pogodbenih občin in države s pravočasno podpisanimi letnimi pogodbami. Zagotavljati vsako leto višji delež lastnih prihodkov Knjižnice.	Direktor	Zagotovljeno stabilno finančno okolje za delovanje osnovne dejavnosti in predvidljivo načrtovanje vlaganj v Knjižnico
--	---	----------	---

ZUNANJE OKOLJE

Šaleška dolina je na pomembni prelomnici. Zaradi zapiranja premogovnika v prihodnjih letih nas čaka prestrukturiranje iz premogovne v zeleno regijo, t. i. visokotehnološko razvito regijo z okolju prijaznimi projekti in z novimi delovnimi mesti, ki bodo imela visoko dodano vrednost. Naloga lokalnih skupnosti je, da skrbno načrtuje in vse napore usmerja v aktivnosti ter projekte, ki bodo za naše mesto in celotno regijo, predvsem pa za naše občanke in občane, odpirali nove, tiste prave ter najboljše možnosti. V njej morajo biti upoštevane nove razmere, nova vizija in priložnosti, ki jih dejansko dolina ima. In to je zagotovo velik izziv tudi za knjižnično dejavnost in za samo Knjižnico.

Na področju kulture se izkazuje, da je kulturna produkcija zavodov, posameznikov in nevladnega sektorja kvalitetna in visoka. Leta 2022 je bil v MO Velenje sprejet Lokalni program kulture MO Velenje 2022-2028 (LPK), ki tlakuje pot spremenjenemu razmišljanju, ko v dokumentu določa strateške, taktične in operativne ukrepe razvoja celotnega spektra področij kulturno-umetniškega ustvarjanja vseh zvrsti in žanrov ter vseh v lokalni skupnosti prepoznanih tradicionalnih, prisotnih in potencialnih kultur. Sodobna proaktivna knjižnica bo morala dati poudarek na ugotavljanje in predvidevanje spremenjenih potreb prebivalcev v lokalnih skupnostih. Zato je zelo pomemben vpliv sprememb v zunanjem okolju, saj le tako Knjižnica lahko načrtuje svojo dejavnost in to samo v dialogu z lokalnimi skupnostmi in njenimi prebivalci. Da bi knjižnica obenem lahko razvila učinkovit poslovni model, pa poleg sekundarnih potrebuje tudi primarne podatke, ki jih lahko pridobi le z neposrednim raziskovanjem okolja, kot npr. raziskava učinkov knjižnice na okolje, raziskava pričakovanj in potreb uporabnikov itd. S sodobnimi metodami, ki so trajno izvajane, metodološko korektne in

primerljivo sledljive; s tako pridobljenimi podatki in analizo bo knjižnica dejanskim in potencialnim financerjem argumentirano dokazovala pomen in učinke svojega delovanja in vpliva v okolju.

Strateški cilji:

Cilj	Aktivnosti	Nosilec	Pričakovani učinki
Sprejeti metodo trajnega vpliva Knjižnice na lokalno okolje	Trajno merjenje vpliva Knjižnice na lokalno okolje	Služba analize in razvoja	Vzpostavljene usmeritve za vsakoletno načrtovanje
Posodobiti člansko izkaznico s prilagoditvijo projektu (aplikaciji) pametne mestne kartice	Povezovanje in sodelovanje z MO Velenje pri pripravi pametne kartice	Služba analize in razvoja	Knjižnica vključena v sistem pametne mestne kartice

POVZETEK STRATEŠKIH CILJEV

Pri izpolnjevanju svojega poslanstva in uresničevanju vizije bo Knjižnica na vsebinski ravni upoštevala naslednje prioritete:

- zbiranje, obdelovanje, hranjenje ter zaščita gradiva;
- zagotavljanje splošnega dostopa do gradiva in informacij;
- krepitev delovanja knjižničnih vlog (razvoj predbralne in bralne pismenosti, pridobivanje znanj, informacijsko središče lokalne skupnosti);
- krepitev domoznanske dejavnosti in založništva (vzpodbujanje povezovanja ter sodelovalne kulture in ustvarjalnosti v lokalni skupnosti);
- nadaljevanje razvoja hibridne knjižnice;
- popularizacija obiska knjižnice in
- strateško partnerstvo z okoljem.

Knjižnica bo poudarjala vlogo središča za neomejeno dostopnost knjižničnega gradiva in informacij ter bo tako pomemben dejavnik pri vseživljenjskem razvijanju bralne kulture, demokratičnega mišljenja in visokih meril sodobne informatizirane družbe. Knjižnica bo pri ponudbi virov in storitev sledila trendom razvoja sorodnih knjižnic doma in v tujini in potrebam sodobnih uporabnikov. Sodobna, k uporabniku usmerjena knjižnica, bo oblikovana kot prostor navdiha, učenja, srečevanj, kulturnih prireditev in druženja. Na področju izobraževanja, informacijske pismenosti in kulture bo (p)ostala knjižnica občasna ali stalna temeljna podpora vsem občanom pri pridobivanju kvalitetnih informacij in znanj.

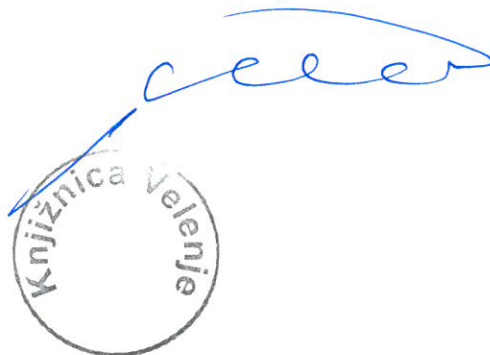
Ne bomo samo čakali na spremembe, za katere vemo da prihajajo. V Knjižnici bomo delovali proaktivno!

K predlogu Strateškega načrta 2023-2027 je dal dne, 21. 12.2022 soglasje svet Knjižnice Velenje.

K predlogu Strateškega načrta 2023-2027 je dal dne, 21. 12. 2022 soglasje strokovni svet Knjižnice Velenje.

K predlogu Strateškega načrta 2023-2027 je pozitivno mnenje podal župan Mestne občine Velenje dne, 22. 12. 2022.

Direktor zavoda Knjižnica Velenje, Drago Martinšek, je dne, 30. 12. 2022 sprejel Strateški načrt Knjižnice Velenje za obdobje 2023-2027.

A handwritten signature in blue ink is written above a circular official stamp. The stamp contains the text "Knjižnica Velenje" in a circular arrangement.